

Інформація

М. В. Газуда, Л. М. Газуда

Соціально-економічні й екологічні детермінанти активізації розвитку країни та її регіонів у сучасних умовах

28-29 квітня 2017 р. на базі туристичного комплексу «Богольвар» у с. Анталовці Ужгородського району Закарпатської області відбулася Міжнародна науково-практична конференція на тему «Сучасні економічні, соціальні та екологічні детермінанти активізації розвитку країни та її регіонів». Її ініціатором та організатором виступив Ужгородський торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету. Це вже третя конференція такого масштабу, яку проводить Інститут разом з партнерами: ДВНЗ «Ужгородський національний університет», Національним науковим центром «Інститут аграрної економіки» НААН України, ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», Національним університетом біоресурсів і природокористування України, ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долішнього НАН України», Карпатським університетом ім. Августина Волошина.

За ініціативи директора Ужгородського торговельно-економічного інституту, професора Петра Гаврилка та д.е.н., професора, члена-кореспондента НААН України Михайла Лендела вже традиційно щовесни, коли цвіте сакура, на Закарпаття приїздять відомі вчені та їх аспіранти. Серед них – директор Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки» НААН України, академік НААН України Юрій Лупенко, директор ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку» НАН України, академік НААН України Михайло Хвесик, проректор Національного університету біоресурсів і природокористування, академік НААН України Сергій Кваша, директор ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долішнього НАН України» професор Василь Кравців.

Участь у роботі конференції взяли представники зарубіжних наукових закладів: Пряшівського університету (Словаччина), Вищої школи м. Ніредьгази (Угорщина), Політехніки Свентокшиської (Польща), Західного університету ім. Васіле Голдіша (м. Арад, Румунія), радник економічної групи стратегічних радників з підтримки реформ в Україні при Кабінеті Міністрів України Олександр Шкурла (Словаччина).

У центрі уваги учасників міжнародної науково-практичної конференції – проблемні питання активізації соціально-економічного й екологічного розвитку України та її регіонів. Дискусію започаткував академік Юрій Лупенко доповіддю «Ризики та можливості обігу земель сільськогосподарського призначення в Україні» (м. Київ), наголосивши на тому, що зазначене питання вже тривалий час збуджує українське суспільство. Учені наводять аргументи на користь запровадження або неможливості такого обігу. Однак, як наголосив науковець, вибір зроблено ще у 1990 р., коли в Україні було проголошено приватну власність на землю і взято курс на розбудову ринкової економіки. А в ринковій економіці неринкових складових, принаймні щодо засобів виробництва, якими є землі сільськогосподарського призначення, не буває. Проте минуло вже понад 26 років після визнання приватної власності, паювання земель, видачі державних актів на земельні ділянки, поширення оренди сільгоспугідь, а обіг сільськогосподарських

© М. В. Газуда, Л. М. Газуда, 2017.

земель так і не запроваджено. Серед головних причин: політичні, економічні, соціальні, навіть психологічні чинники.

Актуалізації формування пріоритетів розвитку аграрного сектору була присвячена доповідь академіка Сергія Кваші «Напрями аграрної політики України в нових умовах політичних і фінансових викликів» (м. Київ), який обґрунтував необхідність державного управління розвитком сільського господарства в розвинених країнах світу, що стало аксіомою і за будь-яких зовнішніх чи внутрішніх обставин не підлягає фундаментальному перегляду. Навпаки, в умовах світових фінансових, продовольчих і енергетичних викликів ці країни посилюють регуляторний вплив на розвиток сільськогосподарського виробництва, зміщуючи його акценти на ті чи інші пріоритети. Держави дедалі більше втручаються в глибинні соціально-економічні питання його функціонування, і приклад країн США і Європейського Союзу є найкращою ілюстрацією цього.

Необхідність врегулювання актуальних питань щодо земельних відносин і формування повноцінного ринку землі в Україні обґрунтував професор Михайло Газуда (доповідь «Наукові підходи до формування української моделі ринку земель сільськогосподарського призначення», м. Ужгород). Доповідач наголосив, що затягування вирішення зазначеного питання є одним з чинників, що стримують розвиток сільськогосподарського виробництва, а мораторій на продаж земель лише відтерміновує та накопичує проблеми в цій сфері.

Важливий блок питань щодо забезпечення збалансованого розвитку територіальних економічних систем на основі невиснажливого природокористування, збереження й охорони навколишнього природного середовища, зниження антропогенного і техногенного навантаження порушив у доповіді «Економіка природокористування та сталий розвиток: виклики сьогодення», (м. Київ) академік Михайло Хвесик. Детально зупинився на проблемах збереження та використання природоохоронних територій у контексті євроінтеграційних процесів в Україні д.б.н., професор, заслужений природоохоронець України, заступник директора Карпатського біосферного заповідника Федір Гамор (доповідь «Про деякі аспекти збереження та використання природоохоронних територій у контексті євроінтеграційних процесів в Україні», м. Рахів), наголосивши на необхідності активізації зусиль наукових колективів не тільки на вивченні екологічної складової сталого розвитку, але й на наполегливій роботі щодо імплементації її до законодавчих актів та урядових рішень.

Питанням регіонального розвитку, зокрема сучасним проблемам охорони навколишнього природного середовища та пріоритетам формування стратегії соціально-економічного зростання та реалізації державної екологічної політики, у тому числі на регіональному рівні, присвятив виступ професор Василь Кравців (доповідь «Регіональний розвиток України: проблемні питання та актуальні завдання економічної науки», м. Львів).

Велике зацікавлення викликали також доповіді професора польського університету «Політехніка Свентокшиська» Юрія Стадницького щодо конкуренції сучасних технологій у просторовому вимірі, професорів Василя Химинця, Михайла Лендела та старшого викладача природничо-гуманітарних та інформаційних дисциплін КНТЕУ Мирона Тімко щодо значення спеціальних економічних зон для сталого розвитку регіонів України тощо. У цьому контексті окремої уваги заслуговує повідомлення провідного наукового співробітника ДУ «Інституту регіональних досліджень ім. М. І. Долишнього НАН України», к.е.н. Петра Жука щодо проходження у Верховній Раді України законопроекту №4102 «Про спеціальний режим інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку у гірських зонах України». Законопроект пройшов експертні процедури та розглянутий Комітетом з питань промислової політики та підприємництва.

Проте, підтримуючи загалом ідею щодо створення ефективного інструменту залучення інвестицій на територіях пріоритетного розвитку в гірських зонах України, члени Комітету зазначили, що основні положення поданого законопроекту мають суттєві недоліки та суперечать вимогам Закону України «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон». Тому рекомендовано внести його на розгляд Верховної Ради України після доопрацювання. Сподіваємося, що народні обранці підтримають цей надзвичайно важливий для сталого розвитку Карпатського регіону законопроект.

З доповідями виступили також д.е.н., професор, академік Академії економічних наук, професор кафедри економіки підприємства та маркетингу Української академії друкарства Євген Палига (доповідь «Система моніторингу функціонування інституційного середовища корпоративного сектору видавничо-поліграфічної діяльності», м. Львів); к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності та євроінтеграції Сумського національного аграрного університету Андрій Михайлов (доповідь «Особливості інвестиційних процесів в економіці України», м. Суми); к.е.н., професор кафедри економіки підприємства ДВНЗ «Ужгородський національний університет» Світлана Слава порушила тему щодо вирішення проблемних питань освітньої сфери, зокрема надання вищими навчальними закладами освітніх послуг на основі європейських стандартів.

Учасники конференції розглянули актуальні питання соціально-економічного й екологічного розвитку територіальних економічних систем України та її регіонів, виокремили демографічні проблеми та особливості відтворення людського капіталу. Значну увагу приділено проблемам розвитку підприємництва, зокрема в межах сільських територій, задля актуалізації їх системного відродження. Наголошувалося на вагомості формування інноваційно-інвестиційної стратегії розвитку економіки територіальних систем на основі невиснажливого природокористування (особливо у сфері рекреації та туризму), охорони довкілля. Окреслено роль і місце транскордонної співпраці та зовнішньоекономічної діяльності для розвитку прикордонних територій, а також фінансово-облікового забезпечення регіонального зростання.

На конференцію надіслали матеріали майже 100 вітчизняних і зарубіжних науковців, друком вийшли два томи тез доповідей і повідомлень учасників конференції накладом 300 екземплярів.

У роботі конференції взяли участь 5 академіків і 4 члени-кореспонденти національної і галузевих академій України. Проблеми розвитку економіки і територіальних систем обговорили 34 доктори наук, 72 кандидати наук, аспіранти і здобувачі наукових ступенів. З науковими доповідями виступили представники зарубіжних навчальних закладів Польщі, Словаччини, Румунії, Угорщини і Болгарії.

За результатами роботи конференції прийнято резолюцію та ухвалено рекомендації щодо пріоритетів і стратегії територіального розвитку на перспективу. Матеріали конференції роздано її учасникам і передано представникам урядових структур і органів місцевого самоврядування. Крім того, за її матеріалами планується підготувати до друку окремий випуск фахового наукового видання.

*Газуда Михайло Васильович – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри економіки підприємства ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (e-mail: mishagazuda@gmail.com).
Nazuda Mykhaylo Vasylyovych – Dr. Sci. (Econ.), Assoc. Prof., Professor of the Department of enterprise economics of the Uzhhorod National University.*

Газуда Леся Михайлівна – доктор економічних наук, професор кафедри економіки підприємства ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (e-mail: lesya@uzh.ukrtel.net).

Nazuda Lesya Mykhaylivna – Dr. Sci. (Econ.), Assoc. Prof., Professor of the Department of enterprise economics of the Uzhhorod National University.

Надійшло 12.05.2017 р.